

Švietimo ir kultūros GD

Mokymosi visą gyvenimą programa

TINKA VISIEMS

Daugiašalės partnerystės projektinis susitikimas

**PRYWATNE GIMNAZJUM I LICEUM W PIASECZNIE
„SZKOŁA MARZEŃ”, UL. ZIELONA 14, 05-500 PIASECZNO
POLAND**

2010 birželio 5d. – birželio 12d.

Mokyklos adresas: PRYWATNE GIMNAZJUM I LICEUM W PIASECZNIE
„SZKOŁA MARZEŃ”,
UL. ZIELONA 14,
05-500 PIASECZNO
POLAND

Elektroninio pašto adresas: p.podemski@szkolamarzen.pl
Internetinė svetainė: www.szkolamarzen.pl
Telefonas/Faksas: +48227572899

Programa:

Šeštadienis – birželio 5d.

- **10.15** – išvykstame iš Panevėžio AS, platforma 13, telefonai autobuse: +447979398255; +32476311671; +447780988758, vežėjas ECOLINES
- **20.45** –atvykstam į Varšuvos AS

Sekmadienis – birželio 6d.

- **10.00**– susitikimo vieta : mokykla, adresas Zieliona g. 14, Piaseczno
- **11.00** – išvyka į Czersko pilį, pamoka gryname ore apie Varšuvos istoriją, kilmę
- **13.30**- pietūs Konstancine
- **15.30** Karališkasis Varšuvos kelias - miesto įžymybių lankymas: Belvederio rūmai, Łazienki Karališkasis parkas, Ujazdowski pilis, Parlamento rūmai, Biržos Pastatas(buvęs Komunistų partijos pastatas), Nowy Świat (pagrindinė prekybos gatvė- laisvas laikas), Varšuvos Universiteto miestelis, Pilsudskio aikštė, Prezidento rūmai, Karališkieji rūmai ir Senamiestis
- **19.00** – laisvas laikas Senamiestyje
- **22.00**- grįžimas į De Silva viešbutį, Piaseczno

Pirmadienis – birželio 7d.

- **9.00** – dalyvių atvykimas į mokyklą
Mokytojai ir mokiniai lankysis keliose pamokose, susitiks su mokyklos ir vietos valdžia: miesto meru, mokyklos savininku ir direktoriumi
- **13.30** – pietų pertrauka, atsakingas M. Matuszkiewics

- **14.00-16.00** – pirmoji darbinė sesija: 3 moksleivių grupės dirbs kompiuterių klasėje(internetas, projektoriai)
- Laisvas laikas

Antradienis – birželio 8d.

Ekskursija į Krokuvą ir Wieliczka (Veličkos miestas)

Kelionė traukiniu

- 7.15-9.44 Centrinė Varšuvos stotis- Pagrindinė Krokuvos stotis

Pasivaikščiojimas po Karališkąją Krokuvą

Vavelio kalnas(Karališkieji rūmai ir Katedra)

Drakono Ola

Turgaus aikštė (Šv. Marijos bažnyčia ir bokštas)

Laisvas laikas apsipirkimui ir užkandžiams

- 14.08-14.33 Kelionė traukiniu Krokuvą-Veličkos
- 15.40- 18.00 Veličkos druskos kasykla- ekskursija po seniausią Europoje veikiančią druskos kasyklą
- 18.53- 19.18 Kelionė traukiniu Veličkos- Krokuvą
- 20.14- 22.45 Kelionė traukiniu Krokuvą- Varšuvą

Trečiadienis – birželio 9d.

- **9.00-11.00** – antroji darbinė sesija

Kavos pertraukėlė- atsakingas M. Matuszkiewics

- **11.30-13.30** – trečioji darbinė sesija
- **13.30** – pietūs mokykloje, atsakingas M. Matuszkiewics
- **14.30-16.00** – sportiniai užsiėmimai, atsakingas M. Matuszkiewics

Laisvas laikas

Naktinė Varšuva ir laisvas laikas, vakariinė Varšuvoje

Ketvirtadienis – birželio 10 d.

- **8.15-9.30** – mokinių pasiruošimas pristatymams
- **9.45** – ekskursija-“ Varšuva Antrojo Pasaulinio Karo metu”
- **11.00** – Varšuvos Istorijos muziejus (filmo peržiūra)
1-a grupė -11.00
2-a grupė - 11.30
- **12.30** – Žydų Istorijos muziejus(gyvenimas gete)
- **14.00-15.30** Laisvas laikas(Arkadia Shopping Mall)
- **16.15, 16.30, 16.45** – ekskursija po Varšuvos atgimimo muziejų(1944)
Laisvas laikas ir staigmenos (?)

Penktadienis – birželio 11 d.

- **8.15-10.15** – mokinių darbų pristatymas
- **11.15** – Wilanow rūmai- senoji Lenkų kultūra
- **13.00 -15.00**– pietūs ir laisvas laikas Rūmų parke
- **16.00** – F. Chopino muziejus
- **21.00** – atsisveikinimo vakarienė Konstancine

Šeštadienis birželio 12 d.

- **6.15** – išvykstame iš Varšuvos AS, telef. autobuse: +4915111354953
- **16.34** – atvykstame į Panevėžio AS, platforma 13

Ruošdamiesi nepamirškite pasiimti:

- paso, identifikacijos kortelės ir jo kopijos;
- mokinio pažymėjimą;
- turėkite 50-70 eurų asmeninėms išlaidoms;
- Europos sveikatos draudimo kortelę.

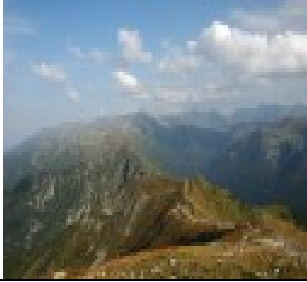
Kiti svarbūs dalykai:

- lauktuvių šeimai, kurioje gyvensite;
- asmeninės higienos reikmenys (dantų šepetėlis, pasta, šampūnas, muilas, servetėlės, paketai);
- siūlai, adatos, žirkutės (jas pakuokite į lagaminą);
- telefono kroviklis, jei imate telefoną;
- fotoaparatas ir baterijos/kroviklis;
- laikrodis;
- skėtis;
- lagaminas su daiktais, kurių nereikės kelionės metu;
- pasiimti rankinį bagažą į autobusą (užkandžiai, gėrimai ir kt.kelionės metu)
- vaistai (nuo temperatūros, skausmo, viduriavimo, nevirškinimo, pleistrai ar jūsų gydytojo paskirti vaistai);
- užsirašykite šeimos, kurioje gyvensite, adresą;
- jei pasiėmėte banko kortelę, pasistenkite nepamiršti jos kodo;
- 2 poros patogios avalynės, šlepetės;
- išvykdami iš šeimos, kurioje gyvensite, nepamirškite padėkoti už svetingumą.

LENKIJA

Plotas	312 685 km ²
Kaimynai	Lenkijos Respublika yra Vidurio Europos valstybė. Vakaruose ji ribojasi su Vokietija, pietuose – su Čekija ir Slovakija, rytuose – su Ukraina, Baltarusija ir Lietuva, šiaurėje – su Kaliningrado sritimi ir Baltijos jūra. Dabartiniai Lietuvos ir Lenkijos santykiai apibūdinami kaip strateginė partnerystė.
Gyventojų skaičius	~ 38.7 Mil.
Etninė sudėtis	98,5% lenkų, 0,6% ukrainiečių, 0,5% vokiečių, 0,4% kitos.
Sostinė	Varšuva (Warszawa) 1.6 mln gyventojų.
ES narė	Nuo 2004m. gegužės 1d.
Valiuta	1 Zlotas (PLN) = 100 grošų (1 EUR = apie 3.4 PLN) kursas kinta. 10 zlotų = 8.83 litų.
Kalba	Oficiali šalies kalba yra lenkų. Pasak 2002 m. surašymo, ją kalba 97,8 % šalies gyventojų. Lenkų kalba priklauso Slavų kalbų grupei, vakarų slavų šakai. Iki paskutinių kelių dešimtmečių populiariausia antra kalba buvo rusų, bet dabar ją pakeitė anglų ir vokiečių kalbos. Pasak 2005 m. apklausos, angliškai gali susikalbėti 29 % Lenkijos gyventojų (neskaitant tų, kuriems ji yra gimtoji), rusiškai - 26 %, o vokiškai - 19 %.
Religija	90,7% katalikų tikėjimo, 1,4% ortodoksų tikėjimo, 7,9% kiti.
Laiko zona	GMT+1h
Telekomunikacija	Šalies telefono kodas 48
Kraštovaizdis	Lenkijos kraštovaizdis kinta nuo mažai raižytos pajūrio lygumos šiaurėje, kurią piečiau keičia lyguma su Baltijos kalvagūbriu, Vidurio Lenkijos lyguma, kurią dar piečiau keičia kalnuotas kraštovaizdis, ties Slovakijos siena pasibaigiantis Sudetų ir Karpatams priklausančių Aukštųjų Tatrų kalnais. Aukščiausia viršūnė – Rysy yra Aukštuosiuose Tatruose. Ilgiausios upės – Vysla (Wisła), pasienyje su Vokietija tekanti Odra (vok. Oderis) ir Varta (Warta). Miškai sudaro 28 proc. teritorijos.
Klimatas	Lenkijos klimata veikia Atlanto vandenynas, todėl šiaurėje ir vakaruose klimatas labiau jūrinis, nei kitose Lenkijos dalyse. Žiemos šaltos ir drėgnos, vasaros šiltos. Vėsus vėjas dominuoja lygumuose rudenį ir žiemą. Tatruose ir Sudetų kalnuose sniego būna nuo vėlyvo rudens iki ankstyvo pavasario. Karščiausia Lenkijos dalis yra Silezijos žemumos. Čia debesys sulaiko kalnai, todėl daug saulėtų dienų. Sausio mėnesį

	Silezijoje vidutinė temperatūra yra apie -1,5 laipsnio, žiemos čia švelnios. Vasara trunka apie 100 dienų, vidutinė temperatūra apie 18,5 laipsnio šilumos. Vėšiausias regionas yra šiaurės rytuose esantys Suvalkai. Klimatas čia artimas Skandinavijai. Kontinentinis klimatas lemia, kad vasaros karštos o žiemos šaltos. Sausio mėnesį vidutinė temperatūra apie -5 laipsniai, vasarą apie – 17, 5 šilumos. Vasara Suvalkuose trumpiausia visoje Lenkijoje ir ji trunka 60 dienų.
Nacionalinės šventės Lenkijos vėliava	Svarbiausios šalies šventės: Gegužės 1 - oji. Nacionalinė diena. Gegužės 3 - oji. Konstitucijos diena. Lapkričio 11 - oji. Nepriklausomybės diena. Kitos šventės Sausio 1 - oji. Naujieji Metai. Velykos Rugsėjo 15 - oji. Švenčiausiosios Mergelės Marijos ėmimo į dangų šventė (Žolinė). Lapkričio 1 - oji. Visų šventųjų diena. Gruodžio 25 - oji. Kalėdos. Gruodžio 26 - oji. Antroji Kalėdų diena.
Politinė sistema Lenkijos valstybės herbas	Valdymo forma – parlamentinė respublika. Galioja 1997 m. priimta konstitucija. Šalies vadovas – prezidentas. Prezidentas renkamas visuotiniu balsavimu, 5 metų kadencijai. Prezidento mandatas gali būti vieną kartą atnaujintas. Dabartinis prezidentas - Lechas Kačinskis (žuvo 2010-04-10), išrinktas per 2005 m. spalio 23 d. vykusius rinkimus. Kiti rinkimai (skubos tvarka dėl žuvusio prezidento vyks 2010 m. balandžiom.) Įstatymų leidžiamoji valdžia yra dvejų rūmų parlamentas – nacionalinė asamblėja (<i>Zgromadzenie Narodowe</i>), sudarytas iš aukštesniųjų - Senato (<i>Senat</i>) (100 vietų, renkami rinkimuose vaivadijose, 4 metų kadencijai) ir žemesniųjų - Seimo (<i>Sejm</i>) (460 vietų nariai renkami visuotiniu balsavimu pagal proporcinių rinkimų sistemą, 4 metų kadencijai).
Lietuvos ambasada Lenkijos Respublikoje	Adresas: Al. Ujazdowskie 14, Warszawa Tel. (48 22) 625 33 68 Fax. (48 22) 625 34 40 ambasada@lietuva.pl
Gero elgesio taisyklės	Gero elgesio taisyklės Lenkijoje nesiskiria nuo įprastų gero elgesio taisyklių visose Vakarų Europos šalyse. Susitinkant paduodama dešinė ranka, kartais pakanka tik pasisveikinimo “Laba diena” arba “Labas”. Ypatinga pagarba moterims išreiškiama rankos pabučiavimu. Tokia pasisveikinimo forma populiari tarp vyresnės kartos žmonių. Dažnai susitikus pasibučiuojama į skruostą, ypatingai tarp draugų ar šeimos narių. Šiuo atveju nėra griežtų nurodymų: gali būti lengvas bučinys į skruostą (ypatingai populiari ir jaunimo mėgstama pasisveikinimo forma) arba keletas bučinių (dažniausiai tarp šeimos narių).
Įžymūs lenkai	Jonas Paulius II (1920-2005) Tikriausiai įžymiausias visų laikų lenkas, Karolis Juzefas Vojtyla būsimasis Popiežius Jonas Paulius II gimė mažame Vadovicų miestelyje

Jonas Paulius II (1920-2005)

pietų Lenkijoje. 1978 m. išrinktas popiežiumi, pirmu ne italų kilmės popiežiumi po 455 metų. Jonas Paulius II įvedė nemažai permainų Katalikų Bažnyčioje, nuolat keliavo po pasaulį ir palaikė glaudžius ryšius su įtakingiausiu pasaulio valstybių vadovais.

Józefas Pilsudskis

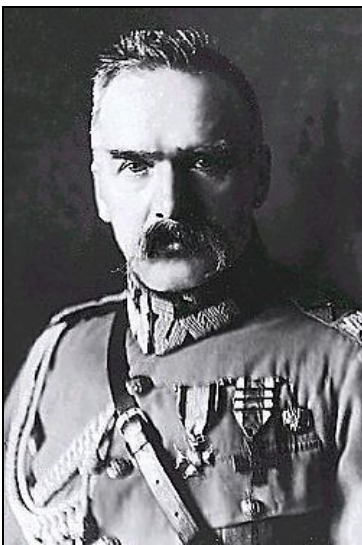
Be jokios abejonės, ryškiausia prieškario Lenkijos politinė asmenybė. Du kartus – vienas svarbiausių asmenų XX a. Europos istorijoje: 1918 m. lapkričio mėn. vadovavo Lenkijos nepriklausomybės kovoms, 1920 m. sugriovė Raudonosios Armijos užmačius įsiveržti į Vakarų Europą.

Adomas Mickevičius

Vienas žymiausių lenkų poetų Adomas Mickevičius pirmiausia pagarsėjo savo “Baladėmis ir romansais”. Šis eilėraščių rinkinys yra romantinės epochos lenkų literatūroje pradžia. Vėliau Mickevičius sukūrė garsiąsias “Vėlines” (1823-32), kur Lenkijai suteikė pranašo vaidmenį Vakarų Europoje. Savo dramoje Mickevičius aprašo šalies viziją, kurioje Lenkijos laukiantys kentėjimai prilyginami Kristaus kančiais.

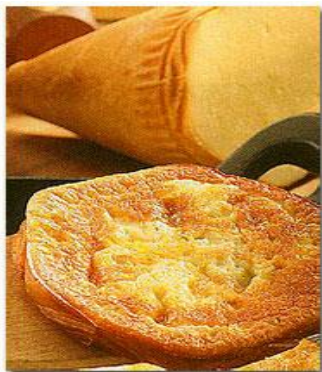
Fryderykas Chopinas

XIX a. lenkų kompozitorius, kuris didžiausią gyvenimo dalį praleido Paryžiuje. Romantizmo atstovas, kūręs beveik tik fortepionui, Chopinas padarė didžiulę įtaką fortepioninei muzikai. Jo ekspresyvus stilius atsispindi daugelyje jo trumpesnių kūrinių ir dviejuose koncertuose fortepionui.

Józefas Pilsudskis (1867-1935)

Maisto kultūra Lenkijoje

Jeigu norite paragauti tradicinių lenkų virtuvės patiekalų, pamirškite kalorijų skaičiavimą. Tipiški lenkų virtuvės patiekalais yra labai sotūs, dažnai mėsingi. Paragavę jų suprasite, kad jų skonis tikrai vertas bent trumpam pamiršti griežtas sveikos mitybos taisykles. Rekomenduojame paragauti tradicinių lenkiškų patiekalų: bigos (raugintų kopūstų ir įvairių rūšių rūkytos mėsos troškinys), kotlet schabowy (kiaulienos kepsnys), pierogi (koldūnai) ir golabki (balandėliai). Lenkų nuomone, lenkų duona ir dešros yra vieni geriausių pasaulyje.

Lenkų virtuvėje dažniausiai naudojami produktai – rauginti kopūstai, burokėliai, rauginti agurkai, grietinė, kalmarai, grybai, šviežios ir rūkytos dešros. Maistas pagardinamas mairūnais, krapais, kmynais, krienais ir pipirais. Populiariausi desertai – kepiniai.

Lenkijos istorija

Lenkijos valstybė pradėjo formuotis iš vakarinių slavų genčių į vakarus nuo Vyslos žemėse, aplink dabartinę Pozanę. Sąlygine Lenkijos valstybės įkūrimo data laikomi 996m., kai pakrikštijo valdančiosios Piastų dinastijos karalius Mieška (Mieszko). Piastų dinastija valdė Lenkiją iki 1386. Tais metais Piastų princesė Jadvyga ištekėjo už Lietuvos kunigaikščio Jogailos, kuris tapo Lenkijos karaliumi ir pradėjo Jogailaičių dinastiją. Tuo pačiu metu buvo sudaryta ir personalinė Lenkijos ir Lietuvos unija, nes Jogaila liko ir Lietuvos valdovu.

Jogaila ir jo palikuonys valdė Lenkiją ir Lietuvą iki 1599m. Paskutinis Jogailaitis, Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas, 1569m., pertvarkė Lenkijos ir Lietuvos sąjungą iš personalinės unijos į Abiejų Tautų Respubliką. Taip tuometinėje Vidurio Europoje Lenkija ir Lietuva tapo viena iš didžiausių ir galingiausių valstybių, kurios valdos tęsėsi nuo Baltijos iki Juodosios jūros. Tačiau tolesnė Lenkijos ir Lietuvos valstybės raida nebuvo sėkminga.

Taip nutiko iš dalies dėl to, kad pasibaigus Jogailaičių dinastijai Lenkijos ir Lietuvos sostas nustojo būti pavaldimas. Kiekvieną kartą naują karalių rinkdavo specialus elekcinis bajorų seimas, o išrinktas karalius turėdavo įsipareigoti nepažeisti plačių bajorų teisių bei laisvių ir be seimo žinios nespřesti svarbių valstybės reikalų. Taigi karalius buvo silpnas ir negalėjo savo rankose sutelkti veiksmingam valstybės valdymui pakankamos galios.

Iš tiesų Abiejų Tautų Respublika žlugo, matyt, kaip tik dėl to, kad buvo savotiška išimtis Europoje. Tai buvo šalis, kurioje griežtai pasipriešinta centralizuotai monarcho valdžiai, kurioje klestėjonomonių įvairovė ir religinė tolerancija. Jos silpnybėmis pasinaudojo ir galiausiai XVIII a. pabaigoje ją sunaikino bei jos neginamas teritorijas pasidalijo aplink ją įsikūrusios tironoškos Rusijos, Prūsijos ir Austrijos imperijos.

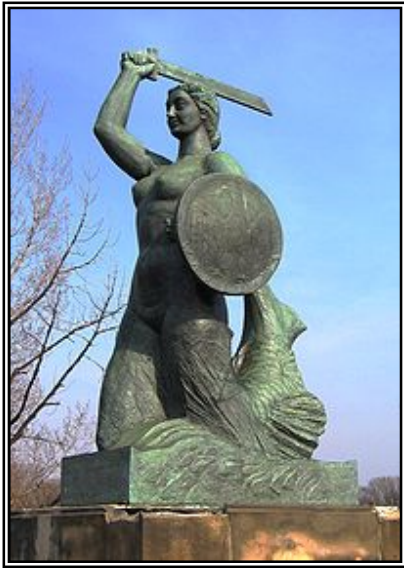
Lenkija savo nepriklausomybę atgavo tikrai po Pirmojo pasaulinio karo. Tokie Lenkijos politikai kaip Juzefas Pilsudkis, 1867 – 1935 siekė atkurti daugiau kaip prieš šimtmetį egzistavusią bendrą Lenkijos ir Lietuvos valstybę, tačiau laikai jau buvo pasikeitę, ir Lietuvai toks sumanymas buvo nepriimtinas. Dėl šio nesutarimo, deja, kilo nemalonūs Lenkijos ir Lietuvos konfliktas dėl Vilniaus – tarpukario laikotarpiu istorinę Lietuvos sostinę valdė Lenkija.

Vokiečių ir sovietų okupacija Lenkijoje Antrojo pasaulinio karo metu. Vokietija įsiveržė į Lenkiją 1939 m. rugsėjo 1 d. Pagal susitarimą, užfiksuotą slaptajame Ribentropo-Molotovo pakto protokole rugsėjo 17 d. į Lenkiją taip pat įsiveržė ir sovietų kariuomenė. Pagal Vokietijos-TSRS sienų ir draugystės sutartį šios šalys rugsėjo 28 d. pasidalino Lenkijos valstybę. Vakarinė Lenkijos dalis atiteko vokiečiams. 1941 m. vasarą - rudenį sovietų aneksuotos Lenkijos teritorijos buvo užimtos nacių Vokietijos vykdamą pradžioje sėkmingą puolimą prieš Sovietų Sąjungą. Po sovietų kontrpuolimo paskutiniosios buvusios Lenkijos dalys buvo okupuotos vokiečių. Po keleto metų karo Raudonajai armijai pavyko atmušti ir išstumti vokiečius iš TSRS ir likusios Rytų Europos dalies.

Abi Lenkiją okupavusios šalys buvo nusiteikusios prieš Lenkijos kultūrą ir gyventojus ir siekė jų sunaikinimo. Prieš prasidedant TSRS-Vokietijos karui naciai ir sovietai derino savo politiką Lenkijos atžvilgiu, kas geriausiai matoma iš keturių gestapo ir NKVD susitikimų, kurių metu okupantai svarstė planus kaip susidoroti su lenkų pasipriešinimu.

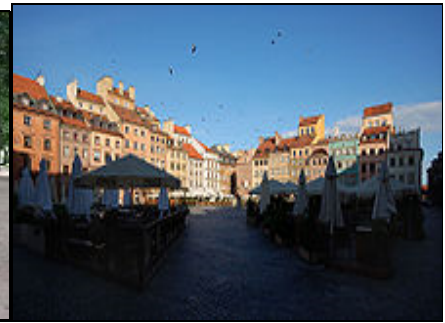
Daugiau nei 6 mln. Lenkijos piliečių (apie 21.4 % Lenkijos gyventojų) žuvo tarp 1939 ir 1945 m. Virš 90 proc. iš jų žuvusiųjų buvo ne tiesioginės karo, o įvairių vokiečių ir sovietų akcijų, nukreiptų prieš civilius, aukos.

Varšuva/Warszawa

Varšuva (lenk. *Warszawa*) – Lenkijos sostinė ir didžiausias miestas. 1,65 mln. Gyventojų. Miestas išsikūręs centrinėje Lenkijoje, Mazovijoje, prie Vyslos upės. Mokslinis, kultūrinis, politinis ir ūkinis centras. Varšuvoje yra Lenkijos parlamento, prezidento ir centrinės valdžios įstaigų buveinės. Varšuva taip pat yra Mazovijos vaivadijos sostinė.

Čia yra Lenkijos mokslų akademija, universitetas, medicinos akademija ir kitos aukštosios mokyklos. Daug teatrų, muziejų (paminėtini Nacionalinis, Archeologijos, rūmai-muziejai Lazenkuose, Vilianove, Neborove). Didelis senamiestis, išlikę karališkieji rūmai (XVI-XVII a.), daug bažnyčių. Nacionalinis muziejus su garsiais paveikslais: Jano Mateikos *Batoras prie Pskovo*, *Sobieskis prie Vienos*, Vitoldo Pivnickio *Mūšis prie Cesoro*, Juzefo Brandto *Chocimo mūšis*, Stanislovo Chlebkovskio *Sobieskis prie Vienos*.

Istorija

Pirmosios įtvirtintos gyvenvietės dabartinės Varšuvos teritorijoje – *Bródno* (apie IX-X a.) ir *Jazdów* (XII-XIII a.). Po 1281 m. Plocko kunigaikščio Boleslovo II antpuolio prieš *Jazdów* panaši įtvirtinta gyvenvietė įkurta žvejų kaimelio *Warszawa* vietoje. XIV amžiuje toji gyvenvietė tapo viena iš Mazovijos valdovų rezidencijų, o 1413 m. – ir Mazovijos sostine.

Varšuva, kaip ir visa Mazovija, prie Lenkijos karalystės buvo prijungta tik XVI amžiaus I pusėje (1526 m.), tačiau jau 1529 m. čia posėdžiavo Lenkijos seimas, o 1573 m. Varšuva dėl patogios geografinės savo padėties (miestas yra beveik pusiaukelėje tarp Vilniaus ir Krokuvos) tapo pagrindine Abiejų Tautų Respublikos seimo rinkimosi vieta. Pagaliau 1596 m. miestas buvo paskelbtas oficialia Abiejų Tautų Respublikos sostine bei pagrindine Lenkijos ir Lietuvos valdovo rezidencija (vėliau savo rezidencijas čia buvo įsikūrę ir daugelis LDK didikų).

1807–1813 m. Varšuva buvo Napoleono valdomai Prancūzijai pavaldžios Varšuvos kunigaikštystės, 1815–1831 m. – Rusijai priklausiusios autonominės Lenkijos karalystės, nuo 1918 m. – nepriklausomos Lenkijos sostinė. XIX a. pabaigoje nutiestas Sankt Peterburgo – Varšuvos geležinkelis Antrojo pasaulinio karo metu, ypač vykstant Varšuvos sukilimui, Varšuva buvo beveik sugriauta. Po karo naujai pastatytas senamiestis identiškas sugriautajam.

Mieste yra upių uostas prie Vyslos, tarptautinis Šopeno oro uostas. Išvystyta mašinų pramonė, metalo apdirbimas, metalurgija, maisto, chemijos, parfumerijos, siuvimo, poligrafijos pramonės šakos.

Miesto įnašas į Lenkijos BVP sudaro apie 15 proc.

Lankytinos vietos

1. Senamiestis, įrašytas į UNESCO Pasaulinio paveldo sąrašą – iš pagrindų atstatytas po Antrojo Pasaulinio karo.
2. Karalių pilis bei Pilies aikštė, Lenkijos karalių būstinė nuo 1596 iki 1795 m. 1918 m. pilyje buvo ir Lenkijos prezidento rezidencija. Pamatysite Karaliaus Zigismundo III koloną – pirmąjį paminklą pasauliečiui Lenkijoje.
3. Šv. Jono katedra, gotikinio stiliaus bažnyčia, svarbiausių Lenkijos istorijos įvykių liudininkė, kurios požemiuose pastatytuose sarkofaguose ilsisi žymiausių lenkų palaikai.
4. Senamiesčio Turgaus aikštė ir Barbakano gyvnybinės sienos.
5. Buvusio žydų geto teritorija, Geto didvyrių paminklas, Umschlagplatz ir Mila gatvė bei bunkerio, kuriame iš gyvenimo pasitraukė Mordechajus Anieliewiczus, žydų geto sukilimo vadas, buveinė.
6. Karališkasis kelias, apstatytas nuostabiomis didikų rezidencijomis ir garsiais architektūriniais paminklais, tarp jų – Šv. Kryžiaus bažnyčia, kurioje palaidotos kompozitoriaus Fryderiko Chopino (1810-1849) ir rašytojo Wladyslawo Reymonto (1868-1925), pirmojo lenko - Nobelio literatūros premijos laureato, širdys.
7. Karališkasis parkas. Pasivaikščiokite gražiausiame Varšuvos parke, žinomame Lazienkų (Vonių) pavadinimu. Apsilankysite “Rūmuose ant vandens” – nuostabioje paskutinio Lenkijos karaliaus Stanislovo Augusto Poniatovskio (1764-1795) vasaros rezidencijoje.
8. Kitos lankytinos miesto vietos: Nežinomo kareivio kapas, 1944 m. Varšuvos sukilimo paminklas bei paminklas aukoms Katynėje atminti.

Krokuva/Krakov

Krokuva yra Mažosios Lenkijos vaivadijos administracinis centras, išsidėstęs Vyslos aukštupyje pietų Lenkijoje. Krokuva yra trečias pagal dydį Lenkijos miestas po Varšuvos ir Lodzės, pramonės, mokslo ir kultūros centras. Nuo 1038 m. iki 1596 m. Krokuva buvo Lenkijos sostine, nuo 1846 m. iki 1918 m. Krokuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostine.

Tradiciškai Krokuva laikoma vienu

svarbiausių Lenkijos mokslo, kultūros ir meno centru. Seniausias Lenkijoje Jogailos universitetas, kurį įkūrė Kazimieras III Didysis. 1978 m. Krokuvos istorinis centras, apimantis Senamiestį, Kazimiežo kvartalą ir Vavelio pilį, buvo įtrauktas į Pasaulio paveldo sąrašą. Miestas palaiko partnerystės ryšius su Vilniumi. Krokuvoje veikia Lietuvos Respublikos garbės konsulas (konsulas Janas Vidackis). Arheologiniai radiniai liudija, kad gyvenvietė dabartinės Vavelio kalvos vietoje buvo įkurta dar akmens amžiuje.[1] Krokuvos apylinkėse nuo priešistorinių laikų buvo kasama druska.

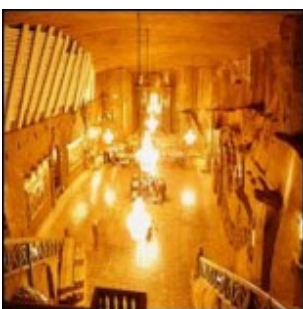
V a. Krokuvos apylinkėse apsigyveno vakarų slavų vyslėnų gentis. Krokuvos istorija prasideda prieš susikuriant Lenkijos valstybei, kai šis miestas buvo vyslėnų genties sostine. Pagal legendą Vavelio kalvoje gyvenęs slibinas, kurį nugalėjo genties kunigaikštis Krakas. Prieš jį daugelis riterių bandė nužudyti slibiną, bet nesėkmingai; Krakas pavaišinęs slibiną užnuodytais pusryčiais ir taip įveikęs. IX a. Krokuva greičiausiai dalinai priklausė Didžiajai Moravijai. Pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose miestas paminėtas 966 m., kai žydų keliautojas Abrahamas ben Jakobas aprašė Krokuvą kaip svarbų prekybos centrą.

X a. pabaigoje miestas tapo svarbiausiu Piastų dinastijos valdų prekybos centru. Pradėti statyti mūriniai pastatai, įskaitant Vavelio pilį, romanines bažnyčias, katedrą ir baziliką. 1241, 1259 ir 1287 m. totorių įsiveržimų metu miestas buvo beveik visiškai sugriautas.[2] Miestas buvo atstatytas ir 1257

m. jam suteiktos Magdeburgo teisės, suteikusias miestiečiams mokesčių ir prekybos lengvatų.[3] Lenkijos susiskaldymo laikotarpiu mieste įsikūrė daug vokiečių. Jausdami savo reikšmę ir tikėdamiesi Silezijos kunigaikščių palaikymo Krokuvos vokiečiai 1311 m. sukilo prieš karalių Vladislavą Lokietką, bet buvo numalšinti ir nubausti atimant lengvatas ir privilegijas.

Miestą sudaro centrinė dalis ir 7 priemiesčiai. Krokuvėje yra XV a. tvirtovės likučiai, 39 bažnyčios, daug varpinių, 25 vienuolynai, 7 sinagogos. Vavelyje yra lenkų karalių, vyskupų ir didvyrių laidojimo vieta. Gotikinė šv. Marijos bazilika, šv. Onos bažnyčia su Koperniko kapu. Didelė XIII a. pilis, Lenkijos karalių rezidencija. Joje yra nacionalinis muziejus, kuriame saugomi J. Mateikos, Semigradskio ir kt. dailininkų kūriniai; technikos ir pramonės muziejus, arkivyskupo rūmai. Universiteto pastatas, kuriame įsikūrusi ir mokslų akademija. Jogailos biblioteka su 300 000 knygų ir 5000 rankraščių. Čartoriskų muziejus.

Druskos kasykla Veličkoje

Vieličkos druskos kasykla – viena įdomiausių lankytinų vietų visos Europos mastu. Jeigu esate Krokuvėje nepraleiskite progos apsilankyti senoje druskos kasykloje, kuri paliks tikrai neišdildomą įspūdį.

Ekskursijos trasa veda per trijuose lygiuose išsidėsčiusius koridorius ir patalpas, iškastus nuo 64 iki 135 m gylyje. Viena iš gražiausių patalpų – gausiai išpuošta Palaimintosios Kingos koplyčia, kurioje kiekviena detalė išdrožinėta iš druskos. Ekskursijos trasos ilgis - apie 2,5 km, ji prasideda nusileidimu apie 400 laiptelių žemyn (atgal kilsite liftu). Lankoma kasyklos

dalys – tai tik nedidelis požeminių koridorių labirinto fragmentas, besitęsiantis apie 300 km.

Trumpas Lietuvių –Lenkų kalbos žodynėlis

Cześć<> Hello!/ Hi! – Sveiki!
 Rano las<> Good morning! – Labas rytas!
 Dzień dobry <> Good afternoon! – Laba diena!
 Dobry wieczór<> Good evening! – Labas vakaras!
 Dobranoc<> Good night! - Labanakt!
 Pożegnanie<> Goodbye!/Farewell! – Viso gero!
 Do następnego spotkania-See you next time- Iki kito susitikimo
 Miło cię poznać<> It is nice to meet you. – Malonu su jumis susipažinti.
 Jak to się<> How are you? – Kaip gyvuoja?
 Dobrze <> Good/Well – Gerai.
 Chory<> Bad/Ill – Blogai.
 Taki sobie<> So-so – Šiaip sau.
 Tak <> Yes. – Taip.
 Nie <> No. – Ne.
 Proszę podać swoje imię <> What is your name? – Koks jūsų vardas?
 Proszę<> Please – Prašau.
 Dziękuję <> Thank you. – Ačiū.
 Proszę bardzo <> You are welcome. – Nėra už ką.
 Przepraszam<> Excuse me. (formal) – Atsiprašau (oficialiai)
 Nie rozumiem<> I do not understand. – Aš nesuprantu.
 Jak powiedzieć w języku polskim<> How would you say this in Bulgarian? – Kaip bulgariškai?
 Czy mówi Pan po (angielsku)<> Do you speak... – Ar jūs kalbate... ?
 angielsku <> English - angliškai
 Francuski <> French – prancūziškai
 Niemiec <> German - vokiškai
 Hiszpański <> Spanish – ispaniškai
 Ja <> I - aš
 Państwo<> You (singular informal) - tu
 My <> We - mes
 Państwo <> You (singular formal or plural) - jūs
 One<> They – jie, jos
 Mama <> Mother - mama
 Tata <> Father - tėtis
 Syn <> Son - sūnus
 Córka<> Daughter - duktė
 Żona <> Wife - žmona
 Małżonka<> Husband - sutuoktinis
 Przyjaciół <> Friend (male) – draugas
 Jest - yra
 Zachwycający- labia skanu
 Smacznego- gero apetito
 Może- galima
 Więcej- dar
 Cena- kaina
 wszelką cenę- kiek kainuoja
 Ja- turiu

Nie- neturiu
 Miły- gražu
 Jeden- vienas
 Dwa-du
 Trzy- trys
 Cztery-keturi
 Rodzina-šeima
 Strona-šalis
 Do domu-namai
 Miłość-myliu
 Bardzo-labai
 Sportowe-sportuoti
 iść-važiuoti
 czytać-skaityti
 śpiewać-dainuoti
 taniec-šokis
 podróż-keliauti
 zima-žiema
 lato-vasara
 jesień-ruduo
 wiosna- pavasaris
 rok-metai

Lenkų kalbos tarimo taisyklės nėra sudėtingos - daugiau sunkumų sukelia pats tarimas, kuriam būdinga tai, kad daug įvairių priebalsių gali susiburti vienoje vietoje.

- Priebalsiai **cz**, **sz** ir **ż** tariami kaip lietuviški **č**, **š** ir **ž**.
- Garsas **rz** tariamas irgi kaip lietuviškas **ž** (pvz. **rzeka** [žėka]). Tačiau prie dusliųjų priebalsių jis tariamas kaip **š** (pvz. **przepraszam** [pšeprašam], **trzon** [tšon]).
- Lenkiškas **w** tariamas kaip **v**, o prie dusliųjų priebalsių kaip **f**, pvz. **walka** [valka], **twarz** [tfaš].
- Lenkų kalbos priebalsiai irgi gali būti kieti ir minkšti. Minkštai tariame tiesiogiai prieš i esančius priebalsius (pvz. **nitka** [n'itka] ir tuos, kurie žymimi brūkšneliu (**ć**, **dź**, **ń**, **ś**, **ź** - pvz. **koń** [kon'])).
- Minkštuosius **ć**, **dź**, **ś** ir **ź** Lietuvos lenkai taria panašiai kaip rusų kalboje (vadinasi [c'], [dz'], [s'] ir [z']). Tačiau Lenkijos gyventojai juos ištaria kaip minkštus [č'], [dž'], [š'] ir [ž']. Verta įsidėmėti, kad lenkiškas **ć** tariamas būtent kaip rusiškas **ч** (kaip žodyje **чорны**), o **ś** maždaug kaip vokiškas **ch** žodyje **ich**. Pavyzdžiai: **dziękować** [dž'enkovač'], **siła** [š'i^ua], **siano** [š'ano], **zima** [ž'i^uma].
- Garsą **l** Lietuvos lenkai taria kaip žodyje **lélė**, o **ł** kaip lietuvišką [l] žodyje **lokys**. Paprasta, ar ne? Bet vėlgi, jeigu taip darysite, tad Lenkijos lenkai iš karto paklaus, iš kur turite tokį „rusišką“ akcentą. Lenkijos lenkai **l** raidę taria kaip anglišką [l] žodyje

look, o **ł** kaip lietuvišką trumpą [ʊ] žodyje **draugas**. Pavyzdžiai: **lalka** [l'ǎ'ka], **łaska** [ʊ'aska].

- **ó** tariama visada kaip **u**, pvz. **ogórek** [ogǔrek], **stół** [stuʊ].
- **y** tariama maždaug kaip rusiškas balsis **bl (y)**, pvz. **dynia** [dyn'a], **domy** [domy].
- Ar girdėjote, kaip prancūzai ištaria **bonjour**? Būtent tokius nosinius garsus turime ir lenkų kalboje. Bet reikia pripažinti, kad patys lenkai dažnai tingi taisyklingai juos ištarti. Pasakykime taip: garsas **ą** įprastai būna tariamas maždaug kaip [on] (arba [om] prieš **b** ir **p** bei žodžio gale). Pavyzdžiai: **mąka** [mɔnka], **wąsy** [vɔnsy], **dąb** [dɔmp], **są** [som]. Teoriškai reikėtų jį ištarti taip, kaip prancūziškame žodyje **bonbon**, bet daugelis lenkų nepaiso šitos taisyklės. Būtojo laiko galūnėse (prieš **ł**) šitas balsis tariamas nenosiniai, t.y. kaip **o**, pvz. **stanął** [stanoʊ].
- Su **ę** yra panašiai: šis garsas taip pat yra nosinis, jis tariamas maždaug kaip [en] (arba [em] prieš **b** ir **p**). Pavyzdžiai: **mięso** [m'ɛnso], **klękać** [klɛnkač'] , **tępy** [tɛmpy], **dębowy** [dembɔvy]. Žodžio gale ar būtojo laiko galūnėse (prieš **ł** ir **ł**) balsis **ę** tariamas tiesiog kaip **e**, pvz. **mogę** [moge], **chwileczkę** [chfilečke], **stanęła** [staneʊa], **stanęli** [staneʊli].
- Lenkų kalboje nėra dvibalsio **ie**, todėl [i] raidė tik suminkština prieš ją stovinčius priebalsius, pvz. **nieść** [něš'č'].

[illegible]

Iki pasimatymo!

